

FAKULTATIVNI PROTOKOL UZ KONVENCIJU O PRAVIMA DJETETA KOJI SE ODNOSI NA POSTUPAK PO PREDSTAVKAMA

Države potpisnice ovog Protokola,

Smatrajući da, u skladu sa principima proklamovanim u Povelji Ujedinjenih naroda, priznavanje urođenog dostojanstva i jednakih i neotuđivih prava svih pripadnika ljudske zajednice predstavlja osnovu slobode, pravde i mira u svijetu,

Napominjući da države potpisnice Konvencije o pravima djeteta (u daljem tekstu „Konvencija“) priznaju prava koja su njom dodijeljena svakom djetetu na svojoj teritoriji bez diskriminacije bilo koje vrste, bez obzira na rasu, boju, spol, jezik, religiju, političko ili drugo mišljenje, nacionalno, etničko ili društveno porijeklo, imovinski status, invalidnost, status po rođenju, ili drugi status djeteta, ili njegovog roditelja, ili zakonskog staratelja,

Ponovo potvrđujući univerzalnost, nedjeljivost, međuzavisnost i međusobnu povezanost svih ljudskih prava i osnovnih sloboda,

Ponovo potvrđujući i status djeteta kao subjekta prava i kao ljudskog bića sa dostojanstvom i sposobnostima koje se razvijaju,

Priznajući da posebni i zavisni status djece može da im stvori realne poteškoće u korištenju pravnih lijekova za povrede njihovih prava,

Imajući u vidu da će ovaj Protokol ojačati i dopuniti nacionalne i regionalne mehanizme kojima se djeci omogućava da podnose pritužbe zbog povrede njihovih prava,

Priznajući da bi najbolji interes djeteta trebao da bude primarni element koji je potrebno poštovati pri korištenju pravnih lijekova za povrede prava djeteta, i da bi ti pravni lijekovi trebali da uzmu u obzir potrebu za postupcima koji su prilagođeni djeci na svim nivoima,

Podstičući države potpisnice da razviju adekvatne domaće mehanizme kojima bi se omogućilo da dijete čija su prava povrijeđena ima pristup efikasnim pravnim lijekovima na nivou države,

Podsjećajući na važnu ulogu koju domaće institucije, koje se bave ljudskim pravima i ostale značajne specijalizovane institucije koje imaju mandat da promovišu i štite prava djeteta, mogu imati u toj oblasti,

Smatrajući da bi, radi jačanja i dopunjavanja tih domaćih mehanizama i radi daljeg unapređenja primjene Konvencije i, gdje je to primjenljivo, fakultativnih protokola uz Konvenciju koji se odnose na prodaju djece, dječiju prostituciju i dječiju pornografiju i uključivanje djece u oružane sukobe, bilo prikladno da se omogući Komitetu za prava djeteta (u daljem tekstu „Komitet“) da vrši funkcije propisane ovim Protokolom,

Saglasile su se o sljedećem:

DIO I OPĆE ODREDBE

ČLAN 1 NADLEŽNOST KOMITETA ZA PRAVA DJETETA

1. Država potpisnica ovog Protokola priznaje nadležnost Komiteta kao što je propisano ovim Protokolom.
2. Komitet ne vrši svoju nadležnost u pogledu države potpisnice ovog Protokola za pitanja koja se tiču povreda prava propisanih određenim međunarodnim dokumentom čiji data država nije potpisnica.
3. Komitet ne prima podneske koji se tiču države koja nije potpisnica ovog Protokola.

ČLAN 2 OPĆI PRINCIPI KOJI VAŽE ZA FUNKCIJE KOMITETA

U vršenju funkcija koje su mu date ovim Protokolom, Komitet se rukovodi principom najboljeg interesa djeteta. Također, uvažava prava i stavove djeteta, stavove djeteta kojima se daje dužni značaj u skladu sa uzrastom i zrelošću djeteta.

ČLAN 3

POSLOVNIK

1. Komitet usvaja poslovnik koji primjenjuje u vršenju funkcija koje su mu date ovim Protokolom. Pri tome Komitet naročito ima u vidu član 2 ovog Protokola kako bi garantovao postupke koji su prilagođeni djetetu.

2. Komitet uvrštava u svoj poslovnik zaštitne mjere kako bi se spriječilo manipulisanje djetetom od strane onih koji postupaju u njegovom interesu i može odbiti da ispita bilo koji podnesak za koji smatra da nije u najboljem interesu djeteta.

ČLAN 4

ZAŠTITNE MJERE

1. Država potpisnica mora preduzeti adekvatne korake kako bi osigurala da pojedinci koji su pod njenom nadležnošću nisu podvrgnuti povredama bilo kojeg ljudskog prava, zlostavljanju ili zastrašivanju kao posljedica podnesaka ili saradnje sa Komitetom u skladu sa ovim Protokolom.

2. Identitet bilo kojeg takvog pojedinca ili grupe pojedinaca se ne smije javno otkrivati bez njihove izričite saglasnosti.

DIO II

POSTUPAK DOSTAVLJANJA I RAZMATRANJA PODNESAKA

ČLAN 5

POJEDINAČNI PODNESCI

1. Podneske mogu dostavljati pojedinci ili grupe pojedinaca, ili se mogu dostavljati u ime pojedinca ili grupe pojedinaca u okviru nadležnosti države potpisnice, koji tvrde da su žrtve te države potpisnice jer je povrijedila neko od prava propisanih u bilo kojem od sljedećih međunarodnih dokumenata čijih je data država potpisnica:

- (a) Konvencije;
- (b) Fakultativnog protokola uz Konvenciju o prodaji djece, dječijoj prostituciji i dječijoj pornografiji;
- (c) Fakultativnog protokola uz Konvenciju o učešću djece u oružanim sukobima.

2. Kada se podnesak dostavlja u ime pojedinca ili grupe pojedinaca, to se mora vršiti uz njihovu saglasnost osim ukoliko autor može opravdati postupanje u njihovo ime bez takve saglasnosti.

ČLAN 6

PRIVREMENE MJERE

1. U bilo kojem trenutku nakon prijema podneska i prije donošenja odluke o osnovanosti predmeta, Komitet može poslati datoj državi potpisnici zahtjev za hitno reagovanje kojim se traži da data država potpisnica preduzme privremene mjere koje su neophodne u izuzetnim okolnostima kako bi se izbjeglo nanošenje nepopravljive štete žrtvi ili žrtvama navodnih povreda.

2. Kada Komitet koristi svoje pravo diskrecije iz stava 1 ovog člana, to ne podrazumijeva da je došlo do utvrđivanja prihvatljivosti ili odluke o osnovanosti predmeta.

ČLAN 7

PRIHVATLJIVOST

Komitet neki podnesak smatra neprihvatljivim u slučaju:

- (a) kada je podnesak anonimn;
- (b) kada podnesak nije u pismenom obliku;
- (c) kada podnesak sadrži zloupotrebu prava na dostavljanje takvih podnesaka ili kada nije u skladu sa odredbama Konvencije, odnosno fakultativnih protokola uz Konvenciju;
- (d) kada je isto pitanje već ispitao Komitet, ili je ispitano, ili se ispituje u okviru nekog drugog postupka međunarodne istrage ili rješavanja;
- (e) kada nisu iscrpljeni svi domaći pravni lijekovi. To pravilo ne važi u slučajevima gdje se korištenje pravnih lijekova neopravdano odugovlači ili je vjerovatno da neće dovesti do efikasnog rješenja;
- (f) kada je podnesak očito neosnovan ili nije dovoljno potkrijepljen;
- (g) kada su činjenice koje su predmet podneska nastale prije stupanja na snagu ovog Protokola za datu državu potpisnicu, osim ukoliko je postojanje datih činjenica nastavljeno nakon tog datuma;
- (h) kada podnesak nije dostavljen u roku od jedne godine nakon iscrpljenja domaćih pravnih lijekova, osim u slučajevima gdje autor može dokazati da nije bilo moguće da se podnesak dostavi u datom vremenskom roku.

ČLAN 8
DOSTAVLJANJE PODNESAKA

1. Osim ukoliko Komitet smatra neki podnesak neprihvatljivim bez upućivanja datoj državi potpisnici, Komitet će u povjerljivoj proceduri, u najkraćem roku, datoj državi potpisnici skrenuti pažnju na svaki podnesak koji mu je dostavljen u skladu sa ovim Protokolom.
2. Država potpisnica podnosi Komitetu pismeno objašnjenje ili izjavu kojom se pojašnjava dato pitanje i pravni lijek, ako postoji, koji je osigurala. Država potpisnica podnosi svoj odgovor u najkraćem roku, a najdalje u roku od šest mjeseci.

ČLAN 9
MIRNO RJEŠAVANJE

1. Komitet ustupa svoje usluge stranama u postupku rješavanja stvari radi postizanja mirnog rješenja na osnovu poštovanja obaveza propisanih Konvencijom, odnosno fakultativnim protokolima uz Konvenciju.
2. Dogovorom o mirnom rješavanju koji je postignut pod okriljem Komiteta zatvara se razmatranje podneska podnesenog u skladu sa ovim Protokolom.

ČLAN 10
RAZMATRANJE PODNESAKA

1. Komitet razmatra podneske koji su primljeni u skladu sa ovim Protokolom u najkraćem roku, u svjetlu cijele dokumentacije koja mu je podnesena, pod uvjetom da je ova dokumentacija dostavljena stranama na koje se odnosi.
2. Komitet drži zatvorene sastanke kada rješava podneske primljene u skladu sa ovim Protokolom.
3. U slučaju kada je zatražio donošenje privremenih mjera, Komitet ubrzava razmatranje podnesaka.
4. Kada rješava podneske o navodnim povredama ekonomskih, socijalnih ili kulturnih prava, Komitet mora razmotriti opravdanost koraka koje je preduzela država potpisnica u skladu sa članom 4 Konvencije.

Pri tome, Komitet mora imati u vidu da država potpisnica može usvojiti niz mogućih političkih mjera za provođenje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava iz Konvencije.

5. Nakon ispitivanja podneska, Komitet, bez odlaganja, dostavlja svoje stavove o podnesku, zajedno sa preporukama, ako ih ima, stranama na koje se on odnosi.

ČLAN 11

POSTUPANJE PO RIJEŠENOM PODNESKU

1. Država potpisnica mora uzeti u obzir stavove Komiteta, zajedno sa njegovim preporukama, ako ih ima, i podnosi Komitetu pismeni odgovor koji obuhvata i sve mjere koje su preduzete i predviđene u svjetlu stavova i preporuka Komiteta. Država potpisnica podnosi svoj odgovor u najkraćem roku, a najdalje u roku od šest mjeseci.

2. Komitet može pozvati državu potpisnicu da dostavi dalje informacije o svim mjerama koje je država potpisnica preduzela kao odgovor na njegove stavove, ili preporuke, ili realizaciju dogovora o mirnom rješavanju, ako postoji, uključujući ono što Komitet smatra adekvatnim u kasnijim izvještajima države potpisnice, u skladu sa članom 44 Konvencije, članom 12 Fakultativnog protokola uz Konvenciju o prodaji djece, dječijoj prostituciji i dječijoj pornografiji, ili članom 8 Fakultativnog protokola uz Konvenciju o učešću djece u oružanim sukobima, gdje je prikladno.

ČLAN 12

PREDSTAVKE KOJE SE ODOSE NA DRŽAVE

1. Država potpisnica ovog Protokola može, u bilo kojem trenutku, objaviti da priznaje nadležnost Komiteta da prima i razmatra podneske u kojima neka država potpisnica tvrdi da druga država potpisnica ne ispunjava svoje obaveze iz bilo kojeg od sljedećih međunarodnih dokumenata čijih je država potpisnica:

- (a) Konvencije;
- (b) Fakultativnog protokola uz Konvenciju o prodaji djece, dječijoj prostituciji i dječijoj pornografiji;
- (c) Fakultativnog protokola uz Konvenciju o uključivanju djece u oružane sukobe.

2. Komitet ne prima podneske koji se tiču države potpisnice koja nije dala takvu izjavu ili podneske od države potpisnice koja nije dala takvu izjavu.

3. Komitet ustupa svoje kancelarije datim državama potpisnicama radi postizanja mirnog rješavanja predmeta na osnovu poštovanja obaveza propisanih Konvencijom i fakultativnim protokolima uz Konvenciju.

4. Izjavu iz stava 1 ovog člana države potpisnice deponuju kod generalnog sekretara Ujedinjenih naroda, koji dostavlja njenu kopiju drugim državama potpisnicama. Izjava se može povući u bilo kojem trenutku obavještanjem generalnog sekretara. Takvo povlačenje ne utječe na razmatranje bilo kojeg pitanja koje je predmet podneska, koji je već dostavljen u skladu sa ovim članom; dalji podnesci bilo koje države potpisnice neće biti primljeni u skladu sa ovim članom nakon što generalni sekretar primi obavještenje o povlačenju izjave, osim ukoliko data država potpisnica dâ novu izjavu.

DIO III

POSTUPAK ISTRAGE

ČLAN 13

POSTUPAK ISTRAGE ZA OZBILJNA ILI SISTEMATSKA KRŠENJA

1. Ako Komitet primi pouzdane informacije koje ukazuju na ozbiljna ili sistematska kršenja prava propisanih Konvencijom ili Fakultativnim protokolom uz Konvenciju o prodaji djece, dječijoj prostituciji i dječijoj pornografiji ili uključivanju djece u oružane sukobe od strane neke države potpisnice, Komitet poziva datu državu potpisnicu da saraduje u ispitivanju informacija i, u tu svrhu, da podnese zapažanja bez odlaganja u vezi sa datim informacijama.

2. Uzimajući u obzir sva zapažanja koja može podnijeti država potpisnica, kao i sve ostale pouzdane informacije koje su mu dostupne, Komitet može imenovati jednog ili više svojih članova da provedu istragu i hitno podnesu izvještaj Komitetu. Kada to odobri i dâ saglasnost država potpisnica, istraga može obuhvatiti i posjetu njenoj teritoriji.

3. Takva istraga se vrši u tajnosti, a od države potpisnice će se tražiti saradnja u svim fazama postupka.

4. Nakon ispitivanja nalaza takve istrage, Komitet bez odlaganja dostavlja te nalaze državi potpisnici na koju se odnose, zajedno sa svim komentarima i preporukama.

5. Država potpisnica mora, u najkraćem roku, a najdalje u roku od šest mjeseci od prijema nalaza, komentara i preporuka koje je dostavio Komitet, podnijeti svoje izjašnjenje Komitetu.

6. Nakon završetka takvog postupka u pogledu istrage koja je provedena u skladu sa stavom 2 ovog člana, Komitet može, nakon konsultacija sa datom državom potpisnicom, odlučiti da u svoj izvještaj, u skladu sa članom 16 ovog Protokola, uvrsti kratak pregled rezultata postupka.

7. Svaka država potpisnica može, pri potpisivanju, ili potvrđivanju, ili pristupanju ovom Protokolu, izjaviti da ne priznaje nadležnost Komiteta koja je propisana ovim članom u pogledu prava koja su navedena u nekim ili svim međunarodnim dokumentima koji su nabrojani u stavu 1.

8. Svaka država potpisnica koja je dala izjavu u skladu sa stavom 7 ovog člana može, u bilo kojem trenutku, povući ovu izjavu obavještanjem generalnog sekretara Ujedinjenih naroda.

ČLAN 14

POSTUPANJE NAKON POSTUPKA ISTRAGE

1. Komitet može, ako je potrebno, nakon završetka perioda od šest mjeseci, iz člana 13, stav 5, pozvati datu državu potpisnicu da je obavijesti o mjerama koje su preduzete i predviđene kao odgovor na istragu provedenu u skladu sa članom 13 ovog Protokola.

2. Komitet može pozvati državu potpisnicu da podnese dalje informacije o svim mjerama koje je država potpisnica preduzela kao odgovor na istragu provedenu u skladu sa članom 13, uključujući ono što Komitet smatra adekvatnim u naknadnim izvještajima države potpisnice, u skladu sa članom 44 Konvencije, članom 12 Fakultativnog protokola uz Konvenciju o prodaji djece, dječijoj prostituciji i dječijoj pornografiji ili članom 8 Fakultativnog protokola uz konvenciju o uključivanju djece u oružane sukobe, gdje je prikladno.

DIO IV

ZAVRŠNE ODREDBE

ČLAN 15

MEĐUNARODNA POMOĆ I SARADNJA

1. Komitet može dostaviti, uz saglasnost države potpisnice na koju se to odnosi, specijalizovanim agencijama, fondovima i programima i drugim nadležnim organima Ujedinjenih naroda, svoje stavove ili preporuke koje se tiču podnesaka i istraga koje ukazuju na potrebu za stručnim savjetom ili pomoći, zajedno sa zapažanjima i sugestijama date države potpisnice, ako postoje, o tim stavovima ili preporukama.

2. Komitet također može tim organima skrenuti pažnju, uz saglasnost dotične države potpisnice, na sva pitanja koja proizilaze iz podnesaka razmatranih u skladu sa ovim Protokolom koja im mogu biti od

pomoći prilikom odlučivanja, svakom u okviru njihove nadležnosti, o korisnosti međunarodnih mjera koje vjerovatno mogu doprinijeti u pružanju pomoći državama potpisnicama u postizanju napretka u realizaciji prava priznatih u Konvenciji i/ili fakultativnim protokolima uz Konvenciju.

ČLAN 16

IZVJEŠTAJ GENERALNOJ SKUPŠTINI

U svoj izvještaj koji podnosi Generalnoj skupštini svake dvije godine, u skladu sa članom 44, stav 5 Konvencije, Komitet unosi kratak pregled svojih aktivnosti u skladu sa ovim Protokolom.

ČLAN 17

ŠIRENJE INFORMACIJA O FAKULTATIVNOM PROTOKOLU

Svaka država potpisnica se obavezuje da će objelodaniti i distribuisati ovaj Protokol i olakšati pristup informacijama o stavovima i preporukama Komiteta, naročito u pogledu pitanja koja se tiču države potpisnice, adekvatnim i aktivnim sredstvima i u formatima dostupnim i odraslima i djeci, uključujući lica sa invaliditetom.

ČLAN 18

POTPISIVANJE, RATIFIKACIJA I PRISTUPANJE

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpisivanje svakoj državi koja je potpisala, ratifikovala ili pristupila Konvenciji ili bilo kojem od dva prva Fakultativna protokola uz Konvenciju.
2. Ovaj Protokol podliježe ratifikaciji u svakoj državi koja je ratifikovala ili pristupila Konvenciji ili bilo kojem od dva prva Fakultativna protokola uz Konvenciju. Instrumenti o ratifikaciji se deponuju kod generalnog sekretara Ujedinjenih naroda.
3. Ovaj Protokol je otvoren za pristupanje svakoj državi koja je ratifikovala ili pristupila Konvenciji ili bilo kojem od dva prva Fakultativna protokola uz Konvenciju.
4. Pristupanje se postiže deponovanjem instrumenta o pristupanju kod generalnog sekretara.

ČLAN 19

STUPANJE NA SNAGU

1. Ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca nakon deponovanja desetog instrumenta o ratifikaciji, potvrđivanju ili pristupanju.
2. Za svaku državu koja potvrdi ovaj Protokol ili koja mu pristupi nakon deponovanja desetog instrumenta o ratifikaciji ili instrumenta o pristupanju, ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca nakon datuma deponovanja sopstvenog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

ČLAN 20

KRŠENJA KOJA NASTANU NAKON STUPANJA NA SNAGU

1. Komitet ima nadležnost jedino u pogledu kršenja bilo kojih prava propisanih u Konvenciji i/ili u prva dva Fakultativna protokola uz Konvenciju koja izvrši država potpisnica, a do kojih dođe nakon stupanja na snagu ovog Protokola.
2. Ako neka država postane potpisnica ovog Protokola nakon njegovog stupanja na snagu, obaveze date države prema Komitetu će se odnositi samo na kršenja prava koja su propisana u Konvenciji i/ili u prva dva Fakultativna protokola uz Konvenciju do kojih dođe nakon stupanja na snagu ovog Protokola za datu državu.

ČLAN 21

IZMJENE I DOPUNE

1. Svaka država može predložiti izmjene i dopune ovog Protokola i podnijeti ih generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda. Generalni sekretar saopćava sve predložene izmjene i dopune državama potpisnicama uz zahtjev da ga obavijeste da li se slažu sa održavanjem sastanka država potpisnica radi razmatranja i donošenja odluke o prijedlozima. U slučaju da se u roku od četiri mjeseca od datuma takvog saopćenja najmanje jedna trećina država potpisnica složi sa takvim sastankom, generalni sekretar će sazvati sastanak pod okriljem Ujedinjenih naroda. Svaku izmjenu i dopunu koja su usvojena većinom, od dvije trećine država potpisnica koje su prisutne i glasaju, generalni sekretar podnosi Generalnoj skupštini radi odobrenja i nakon toga svim državama potpisnicama radi prihvatanja.
2. Izmjena i dopuna usvojena i odobrena u skladu sa stavom 1 ovog člana stupa na snagu trideset dana nakon što broj deponovanih instrumenata prihvatanja dostigne dvije trećine broja država potpisnica na dan usvajanja izmjene i dopune. Nakon toga, izmjena i dopuna stupa na snagu za svaku državu potpisnicu

trideset dana nakon deponovanja sopstvenog instrumenta prihvatanja. Izmjena i dopuna je obavezujuća samo za one države potpisnice koje su je prihvatile.

ČLAN 22

OTKAZ

1. Svaka država potpisnica može otkazati ovaj Protokol u bilo kojem trenutku pismenim obavještenjem generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda. Otkaz stupa na snagu godinu dana nakon datuma kada generalni sekretar primi obavještenje.

2. Otkaz neće utjecati na dalju primjenu odredbi ovog Protokola, na svaki podnesak koji je dostavljen u skladu sa članovima 5 ili 12, ili na svaku istragu u skladu sa članom 13, prije datuma stupanja na snagu otkaza.

ČLAN 23

DEPOZITAR I OBAVJEŠTAVANJE OD STRANE GENERALNOG SEKRETARA

1. Generalni sekretar Ujedinjenih naroda je depozitar ovog Protokola.

2. Generalni sekretar obavještava sve države o:

(a) potpisivanjima, ratifikovanjima i pristupanjima ovom Protokolu;

(b) datumu stupanja na snagu ovog Protokola i svim izmjenama i dopunama u skladu sa članom 21;

(c) svim otkazima u skladu sa članom 22 ovog Protokola.

ČLAN 24

JEZICI

1. Ovaj Protokol, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku jednako vjerodostojni, deponuje se u arhivi Ujedinjenih naroda.

2. Generalni sekretar Ujedinjenih naroda dostavlja ovjerene primjerke ovog Protokola svim državama.